

Kvalitet i et børneperspektiv

– når læringsmiljøer reelt gør en forskel for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse

Børnekonferencen
21.05.2025

www.elverkilde.dk

1

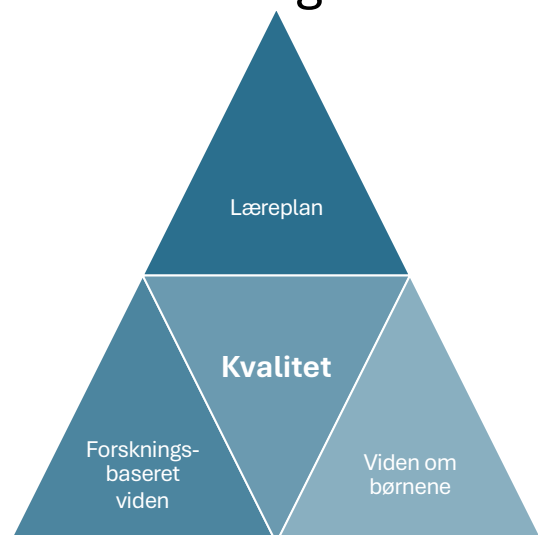
Kvalitet i dagtilbud

Kvalitet i de pædagogiske læringsmiljøer	Ringe	Utilstrækkelig	Tilstrækkelig	God	Fremragende
Børnehaver*	6%		75%	19%	0%
Vuggestuer	>1%	38%	49%	13%	0%
Dagpleje	6%	46%	39%	8%	0%

www.elverkilde.dk

2

Kvalitet i dagtilbud

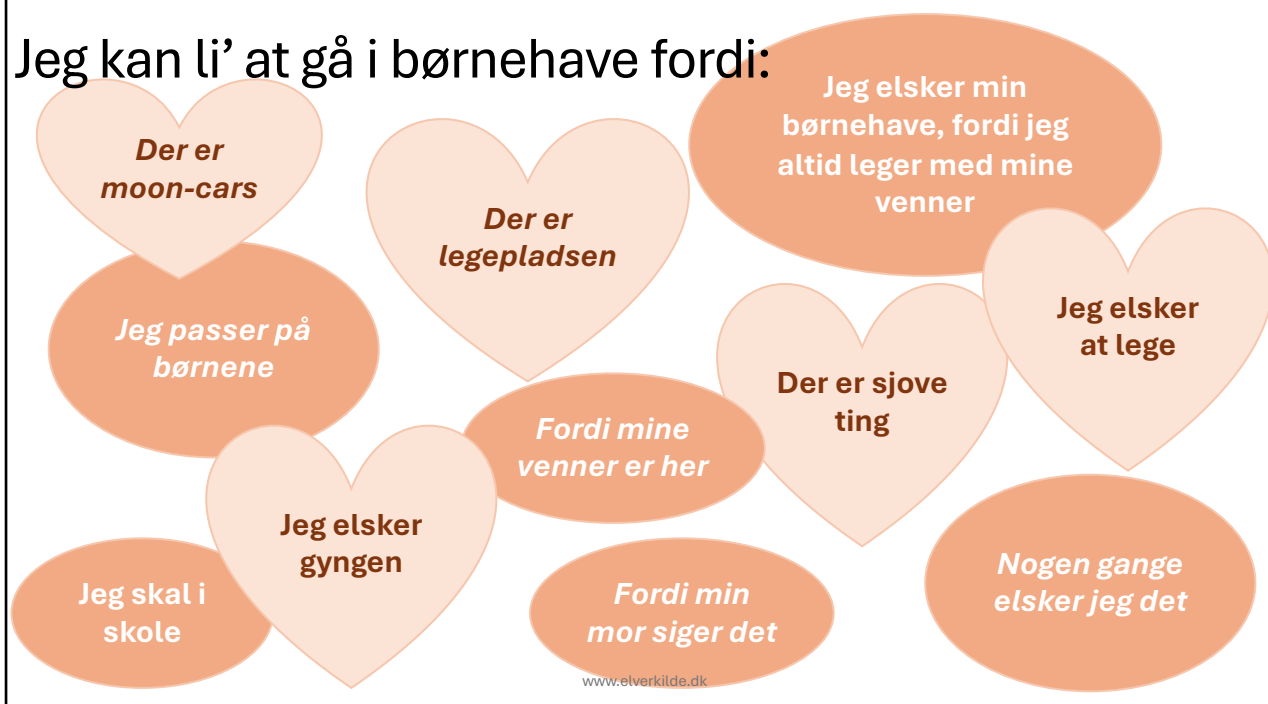
”Overordnet handler pædagogisk kvalitet om at sætte børn i stand til på bedste måde at indgå i det samfundsmæssige liv, som de vokser op i og er en del af, og om, hvordan de kan udvikle de færdigheder og kompetencer, man som menneske har brug for, for at kunne begå sig i samfundet.

Men pædagogisk kvalitet handler også om at leve et godt børneliv her og nu, om det gode børneliv som en livsperiode i sig selv – og ikke udelukkende som forberedelse til skole- og voksenliv”

Grethe Kragh-Müller

3

Jeg kan li' at gå i børnehave fordi:

4

Børnesyn

Dagtilbud skal bl.a. være med til at:

- Understøtte det gode børneliv, forstået som et liv, hvor der er plads og ro til at være barn, og hvor et nært og tillidsskabende pædagogisk personale giver barnet nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig.
- Give børn medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiv, samt skabe organisatoriske rammer og et læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer

I hvilken grad observeres handlinger, der understøtter børnesyn:

- Har et positivt syn og forventninger til børn.
- Værner om børns ret til at være børn, til at være forskellige, og til at udvikle sig i forskellige tempo, samt skabe balance mellem individ og fællesskab.
- Fremmer den børneinitierede leg, som værner om børnenes initiativ, fantasi og virkelyst.
- Udviser omsorg, stimulerer og udfordrer børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse, samt giver børn medbestemmelse, og skaber læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiv.
- Udfordrer alle børn og skaber en oplevelse af mestring, blandt andet i forbindelse børne- og vokseninitierede aktiviteter.
- Sammen med andre relevante fagprofessionelle, et ansvar for at sikre, at alle børn deltager i fællesskabet, uanset baggrund, sprog, kultur og traditioner.

www.elverkilde.dk

5

Børnesyn

De voksne gør det, fordi det er dem der bestemmer - men vi kan godt finde ud af det

Børn kan da ikke finde ud af noget

De voksne hjælper når jeg har blod på knæet

De voksne siger, vi skal sige pyt og selv finde ud af det

At børnene er mere kompetente end det rammesætning og involvering lægger op til.

Dette gælder særligt i overgange og rutiner, hvor der mangler inddragelse og læringsperspektiv; børnene sidder ofte passive i venteposition

Adspurgte ikke ved de ikke hvorfor de voksne gør nogle af de ting de selv kan (dække bord, hælde op, tage maden, rydde op mv)

Børnene tilbyder forklaringer, som at maden nok er for varm (hvorefter de opdager den er kold), at børn ikke kan finde ud af det og et sted, hvor børnene blev inddraget i oprydning efter måltid, svarede børnene at det blev de fordi vi har fået lov i dag.

www.elverkilde.dk

6

Fx: Opmuntre børn til at tale med andre (SSTEWE)

Utilstrækkelig	Minimal	Godt	Fremragende
1.1 Børnene afholdes fra at tale mere end nødvendigt 1.2 Personalet taler primært med børnene for at ændre deres adfærd og få rutinerne til at fungere 1.3 Støjniveauet i daginstitutionen er uegnet til at tale i, det er fx for højt pga musik eller sange, der spilles i daginstitutionen	3.1 Børnene har lov til at tale, når som helst de kan 3.2 Personalet prøver at deltage i samtaler med de fleste børn	5.1 Børnene opmuntres til at tale sammen under aktiviteter og i løbet af dagen. Personalet modellerer og bakker op med dette 5.2 Under de voksenguidede aktiviteter får børnene ressourcer (osv), der understøtte tale 5.3 Personalet sørger for, at alle de børn, der gerne vil tale, får mulighed for det. De interagerer med enkeltpersoner og i små grupper for at understøtte dette 5.4 Når børn er tilbageholdende eller ikke tale og/ eller taler dansk som andetsprog, bruges alternative kommunikationsmetoder, for eksempel fotografier, lydoptagelser, tegning, hjemmefra	7.1 Børnene opmuntrer til at vælge og føre an i interaktioner, samtaler og/eller leg 7.2 Børnene opmuntres til at skiftes flere gange /(turtagning) i en interaktion og om muligt give længere og mere komplekse svar, idet personalet åbner for dette ved at vente længere, kommentere og stille enkle spørgsmål 7.3 Når børnene er tilbageholdende i forhold til at interagere med andre, leger personalet side om side med børnene, reagerer på signaler fra dem, lader dem føre an og venter på at blive inviteret til at kommunikere 7.4 Personalet kommenterer løbende på enkeltpersoners eller små gruppers handlinger osv. For at støtte længere lege og interaktioner med andre børn

7

Leg og børnefællesskaber

Dagtilbuddet skal bl.a.

- *Legen skal være en gennemgående del af et dagtilbud.*
- *Dagtilbuddet skal give plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv.*
- *Dagtilbuddet skal gennem børnefællesskaber skabe rum for, at børn kan etablere venskaber på tværs af alder, køn, kultur og at mobning forebygges.*

I hvilken grad observeres handlinger, der understøtter leg og børnefællesskaber:

- *Opstiller rammer for leg, dannelse og læring i børnefællesskaber.*
- *At legen somme tider skal støttes, guides og rammesættes for, at alle børn kan være med, og at legen udvikler sig positivt for alle børn.*
- *At børns spontane og selvorganiserede leg både skal anerkendes, respekteres og gives betydelig plads i hverdagen.*
- *Medarbejdere, der tager ansvar for at have en opmærksomhed på, hvordan legefællesskaberne blandt børnene udvikler sig, samt skabe balance mellem individ og fællesskab.*

www.elverkilde.dk

8

Leg og børnefællesskaber

Når, de voksne spørger, så siger jeg: ja, du må gerne være med

De voksne gør som om de køber is hos os

Det er børnene, der finder på lege

Voksne kan da ikke lege – de kigger bare på

At der er for lav grad af balance mellem voksen- og børneinitieret leg og for begrænset voksendeltagelse.

Flere børn fortæller at de voksne ikke leger, men at de: sidder ned og kigger på at vi leger, et enkelt sted siger børnene at de voksne kigger på deres telefoner (*dét har vi dog ikke observeret*).

Børnene tilbyder forklaringer som, at voksne ikke leger, at de ikke kan lege og at de kun kigger på

www.elverkilde.dk

9

Fx: Opmuntre til at vælge og selvstændig leg (SSTEWS)

Utilstrækkelig	Minimal	Godt	Fremragende
1.1 Der tages ikke højde for børnenes interesser, når man planlægger et forløb	3.1 Personalet "træder tilbage" fra børnenes leg. De accepterer valget af leg, dens tema, sværhedsgrad og hensigt	5.1 Personalet deltager i børnenes leg, hvis de bliver spurgt, og lader børnene styre legen med respekt for legens niveau og de regler, børnene har fastsat	7.1 Personalet inddrager børnene i planlægning i institutionen (fx ved at konsultere forældre/ omsorgspersoner, støtte børnene i at vælge og lave rekvisitter til legeområder, mindmapping, beslutte, hvorvidt man skal tage ud på besøg eller selv have besøg osv)
1.2 Personalet lader ikke børnene handle selvstændigt	3.2 Bøger, legetøj og ressourcer er let tilgængelige for børnene, og personalet accepterer og bifalder, at børnene evt. bruger værktøj/ ressourcer på andre måder, end det er hensigten med dem, samt at de måske flytter rundt på møblerne	5.2 Personalet udviser glæde og har det sjovt, når de ser på eller deltager i børnenes leg. De arrangerer nye, lege, hvis børnene beder om det	7.2 Personalet observerer børnene og følger deres voksenstøttede aktiviteter for at se om nogen af ideerne, begreberne osv fra disse bliver inkorporeret i børnenes frie lege
	3.3 Det bliver accepteret, at nogle børn evt. ønsker at lave en anden aktivitet end resten af gruppe	5.3 Børnenes leg bliver respekteret, men det forventes samtidig at de holder sig inden for institutionens grænser/ regler.	
	3.4 Skemaet / strukturen er fleksibel nok til at rumme individuelle interesser, og der er frit valg / fri leg hver dag	5.4 Personalet leverer de nødvendige ressourcer til at berige og understøtte legen ud fra de forslag, børnene kommer med	

www.elverkilde.dk

10

Dannelse, læring og børneperspektiv

Dagtilbuddet skal bl.a.

- Fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen skal være grundlæggende og der skal tages udgangspunkt i et børneperspektiv.
- Medtænke dannelse, ligestilling og demokrati i den daglige pædagogiske praksis, så børnene oplever at medvirke i og have indflydelse på udformningen af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur.
- Dagtilbuddet skal give børnene mulighed for behandle og eksperimentere med deres erfaringer fra hjemmet og andre arenaer. Børnene skal have mulighed for at få alsidige oplevelser og erfaringer fra natur, nærmiljø, kultur og samfund.

www.elverkilde.dk

I hvilken grad observeres handlinger, der understøtter dannelse, læring og børneperspektiv:

- Et alsidigt, inddragende og trygt læringsmiljø, der fremmer eksperimenterende kompetencer: Udforske med krop og sanser ved at blive mødt af spørgsmål, undre sig, stille spørgsmål, eksperimentere med materialer, og gøre opdagelser, kommunikere, udveksling og sociale interaktioner. Opleve nyt og opleve, at de kan ændre regler, finde innovative og kreative løsninger med andre børn og voksne, samt lyst til at lære og opleve mere.
- Barnet inviteres til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er med til at skabe.
- Børnenes legeindhold bruges som pejlemærker for, hvad der optager dem, hvad der kan være en udfordring for deres læring og udvikling, og hvad der derfor er oplagt at arbejde videre med i planlagte læringsaktiviteter.

11

Dannelse, læring og børneperspektiv

De voksne
rydder hele tiden op
- så gemmer jeg legetøjet,
så jeg kan lege igen.

Jeg ved ikke
hvad jeg skal
- spørg Bente

De voksne
hjælper os og
finder nogen vi
kan lege med

Jeg kalder på de voksne
og så siger de, at jeg
godt må være med

Hverdagen har generelt for lav grad fokus på inddragelse af børnene og har i for høj grad et dominerende voksenperspektiv med et fokus på afvikling af hverdag, der kommer til at stå i vejen for børnenes deltagelsesmuligheder.

Ud over at sidde passive i venteposition, så observeres generelt at hverdagssituationer, er organiseret med de samme mål og rammesætning for alle børn, hvor rutiner og aktiviteter er målet i sig selv, læring er reduceret til de pædagogiske aktiviteter – ofte er børn afhængige af voksne for at forstå, hvad der forventes (særlig i overgange)

www.elverkilde.dk

12

Fx: vurdering til at understøtte og udvide læring og kritisk tækning (SSTEWE)

Utilstrækkelig	Minimal	Godt	Fremragende
1.1 Der foretages kun vurderinger som afslutning på en fase eller et aktivitetsforløb	3.1 Personalet vurderer børnene og kobler det til deres igangværende udvikling	5.1 Personalet bruger vurdering i forhold til planlægning af fremtidig praksis, at planlægge voksenguidede aktiviteter og materialer/ ressourcer i daginstitutionen.	7.1 Personalet observerer, giver børnene feedback, stiller åbne spørgsmål og kommer med forslag
1.2 Vurderinger er begrænset til anførelse af milepæle i udviklingen	3.2 Personalet bruger vurdering til at vise barnets udvikling for forældrene/ omsorgspersoner og for at lette overgange	5.2 Personalet deler enkle læringsmål med børnene under voksenstøttede aktiviteter og følger op på om de er nået	7.2 Personalet fremhæver succeser og vanskeligheder uden at være dømmende. Fx giver de feedback, der hjælper børnene til at vide, hvad de gør godt og anerkender deres styrker i læreprocessen. De giver feedback, der bakker op om positive læringsegenskaber såsom vedholdenhed, koncentration og færdiggørelse
	3.3 Børnene vurderes for at gøre personelt opmærksom på evt. lærings- og/ eller adfærdsmæssige vanskeligheder	5.3. Personalet vurderer konstant børnenes beskæftigelse og ændrer aktiviteter/ ressourcer / områder afhængigt af deres brug	7.3 Personalet opmuntrer børnene til at give hinanden enkel, positiv og støttende feedback

www.elverkilde.dk

13

Børneperspektiv

Trivsel

Læring

Udvikling

Dannelse

Børn i udsatte positioner

- Kan *alle* børn lide at være i dagtilbud?
- Er *alle* børn del af fællesskabet?
- Har *alle* børn venner?
- Har *alle* børn tilknytning til voksne og andre børn?
- Er børnenes læring og udvikling i zonen for nærmeste udvikling?

www.elverkilde.dk

14

Børneperspektiv

Trivsel

Læring

Udvikling

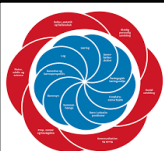
Dannelse

Børn i udsatte positioner

- Er *alle* børn i gang med at udvikle tillid til egne potentialer?
- Er *alle* børn i gang med at udvikle empati og relationer
- Oplever *alle* børn krops- og bevægelsesglæde og fortrolighed med deres krop?
- Er *alle* børn i gang med at udvikle deres nysgerrighed, lyst til at udfordre naturen og forståelse for bæredygtig udvikling?
- Er *alle* børn i gang med at udvikle begyndende matematisk opmærksomhed?
- Har *alle* børn en oplevelse af egne og andres kulturelle baggrund, normer, traditioner og værdier?
- Er *alle* børn i gang med at udvikle kulturel og æstetisk engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed

www.elverkilde.dk

15

Børneperspektiv

Trivsel

Læring

Udvikling

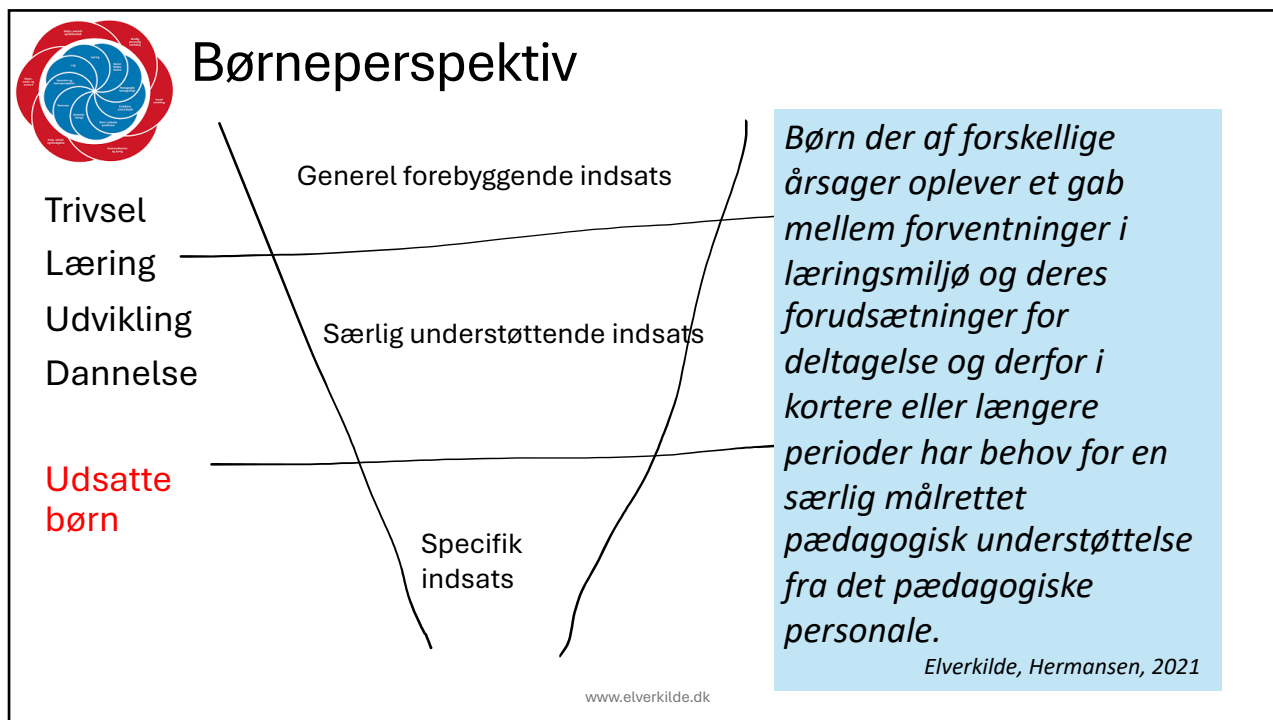
Dannelse

Børn i udsatte positioner

- Er *alle* børn i gang med at forankre værdier og viden i egen personlighed som rettesnor for for at orientere sig og handle i en global verden, som et hensynsfuldt, kritisk, demokratisk menneske?
- Inviteres *alle* børn til deltagelse og er med til at skabe egen læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge.
- Er *alle* børn ved at udvikle evnen til at indgå i forpligtende fællesskaber og deltage med samhørighed og integration i det danske samfund?

www.elverkilde.dk

16

17

Læreplan som ramme for det pædagogiske arbejde

Hverdagens opbygning	Potentiale ifht. læreplansteamer	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det professionelle arbejde med det pædagogiske læringsmiljø
Aflevering				
Overgang				
Formiddagsmad				
Overgang				
Samling				
Overgang				
Aktiviteter				
Overgang				
Frokost				
Overgang				
Søvn / legeplads				
Overgang				
Eftermiddagsfrugt				
Overgang				
Aflevering				

www.elverkilde.dk

18

Alsidiig personlig udvikling	Læringsmiljøet skal understøtte at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder, på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund. Samspil, tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem, præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed.	På en måde, så alle børn får tillid til egne potentialer og udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering
Social udvikling	Læringsmiljøet skal understøtte at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber og fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource	På en måde, så alle børn udvikler empati og relationer og demokratisk dannelse
Kommunikation og sprog	Læringsmiljøet skal understøtte at alle børn udvikler sprog og at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer	På en måde, så alle børn kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden og kan kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer i sociale sammenhæng
Krop, sanser og bevægelse	Læringsmiljøet skal understøtte at alle børn udforsker og eksperimenterer med forskellige måder at bruge kroppen på og at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet	På en måde, så alle børn bliver fortrolig med deres krop, kropslige fornemmelser, kroppens funktioner og forskellige former for bevægelse
Natur, udeliv og science	Læringsmiljøet skal understøtte at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som giver mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen og at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden	På en måde, så alle børn udvikler nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, giver børnene en begyndende forståelse for bæredygtig udvikling og får erfaring med at genkende og udtrykke sig om årsag-virkning og sammenhænge, herunder begyndende matematisk opmærksomhed
Kultur, æstetik og fællesskab	Læringsmiljøet skal understøtte at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber og at alle børn får mange kulturelle oplevelser som både tilskuer og deltager www.elverkilde.dk	På en måde, så alle børn oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier og får stimuleret deres engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed og får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier

19

Læreplan som ramme for det pædagogiske arbejde 				
Hverdagens opbygning	Potentiale ifht. læreplansteamere	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det professionelle arbejde med det pædagogiske læringsmiljø
Aflevering				
Overgang				
Formiddagsmad				
Overgang				
Samling				
Overgang				
Aktiviteter				
Overgang				
Frokost				
Overgang				
Søvn / legeplads				
Overgang				
Eftermiddagsfrugt				
Overgang				
Aflevering				

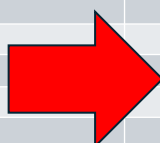
www.elverkilde.dk

20

Læreplan som ramme for det pædagogiske arbejde

Hverdagens opbygning	Potentiale ifht. læreplansteamer	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det professionelle arbejde med det pædagogiske læringsmiljø
Aflevering				
Overgang				
Formiddagsmad				
Overgang				
Samling				
Overgang				
Aktiviteter				
Overgang				
Frokost				
Overgang				
Søvn / legeplads				
Overgang				
Eftermiddagsfrugt				
Overgang				
Aflevering				

www.elverkilde.dk

21

De svære mål:

HVAD SKAL BØRNE LÆRE?
Børnene skal lære hvad vi kan
bruge vand til, hvordan ser det ud,
hvordan føles det.
De skal have kendskab til dyrelivet
i vand, hvad hedder dyrene og
hvordan ser de ud?

www.elverkilde.dk

22

23

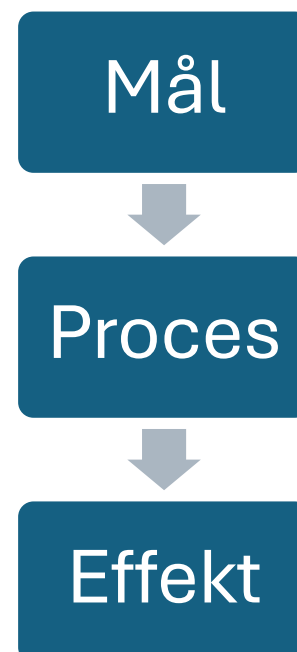
Mål for pædagogisk praksis

- Er ikke en plan, men som den kontekst, medarbejderne handler ud fra.
- Udgør en fremadrettet normativ orientering for medarbejdernes handlinger
- Er en formalisering af den forpligtelse medarbejderne har i arbejdet. Ved at kende og være bevidst om sine mål kan medarbejderen operationalisere og diskutere de uformelle forventninger, der stilles til ham.

Medarbejderne må have frihedsgrader i arbejdet for at kunne forpligte sig personligt på arbejdsopgaverne

Kristensen og Pedersen, 2013

www.elverkilde.dk

24

Mål for pædagogisk praksis

- Er ikke en plan, men som den kontekst, medarbejderne handler ud fra.
- Udgør en fremadrettet normativ orientering for medarbejdernes handlinger
- Er en formalisering af den forpligtelse medarbejderne har i arbejdet. Ved at kende og være bevidst om sine mål kan medarbejderen operationalisere og diskutere de uformelle forventninger, der stilles til ham.

Medarbejderne må have frihed til at kunne forpligte sig på arbejdsopgaverne

Effekt

Mål

Proces

Kristensen og Pedersen, 2013

www.elverkilde.dk

25

Læreplan som ramme for det pædagogiske arbejde

Hverdagens opbygning	Potentiale ifht. læreplansteamer	Mål for alle børn	Mål for nogle børn	Mål for det professionelle arbejde med det pædagogiske læringsmiljø
Aflevering				
Overgang				
Formiddagsmad				
Overgang				
Samling				
Overgang				
Aktiviteter				
Overgang				
Frokost				
Overgang				
Søvn / legeplads				
Overgang				
Eftermiddagsfrugt				
Overgang				
Aflevering				

Hvad skal børnene lære
Så hvad skal de voksne gøre

www.elverkilde.dk

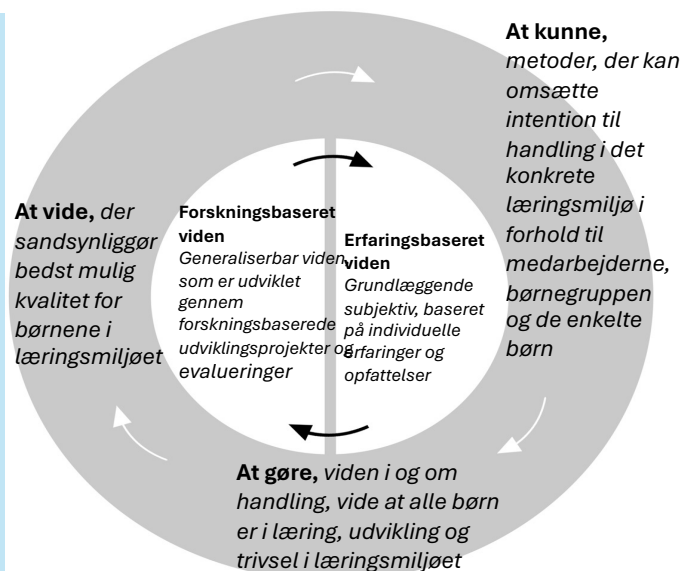
26

Kollegial kapacitetsopbygning

”Kravet om etablering af en evalueringskultur i dagtilbuddet skal understøtte, at personalet udvikler en faglig selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af pædagogisk praksis

Den faglige og selvkritiske tilgang skal bidrage til, at personalet får øje på deres praksis, tænker over den og ser muligheder for at ændre praksis, hvis der er behov for det, hvilket i sidste ende skal udvikle og kvalificere den pædagogiske praksis”

(Den styrkede læreplan. Mål og rammer, s.50)

www.elverkilde.dk

27

Den voksnes ansvar og opgave

Det pædagogiske personale og ledelsen må skabe organisatoriske rammer og et læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer.

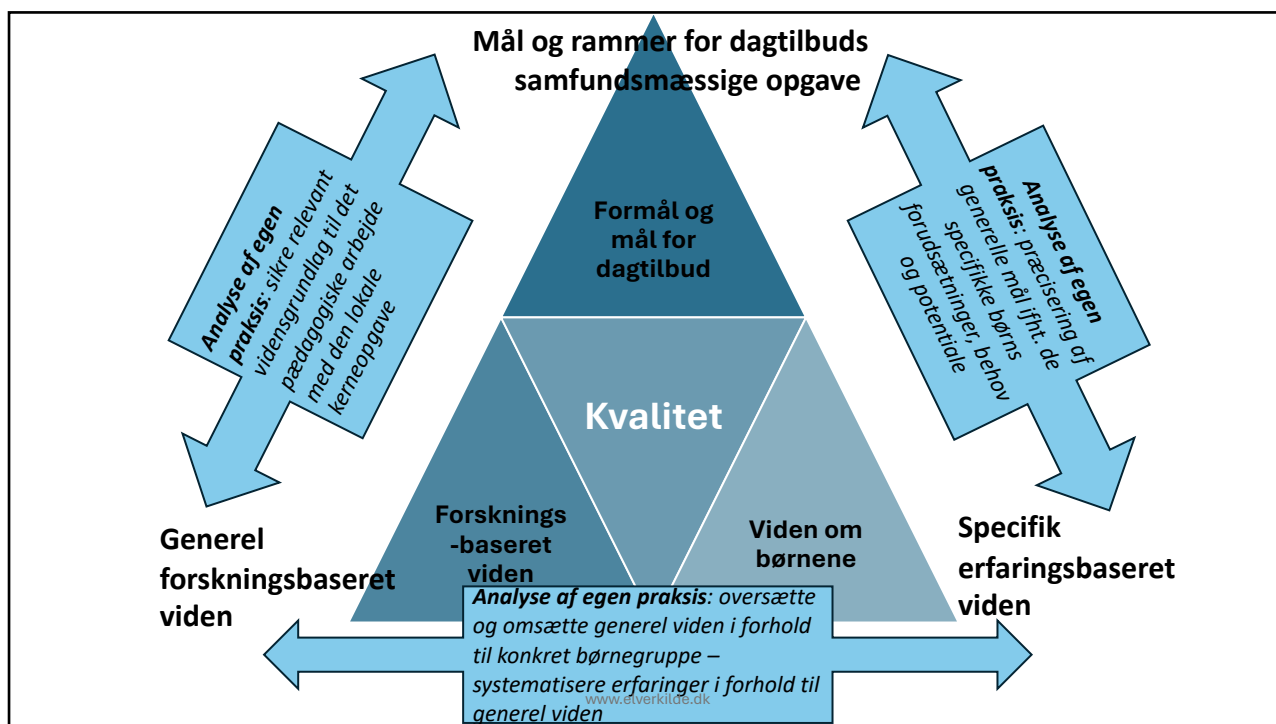
Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i det pædagogiske arbejde – når der er tale om både planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer, leg og rutinesituationer. Derfor er det vigtigt, at barnet føler sig set og forstået, og at barnet oplever, at det har en demokratisk stemme.

Den styrkede pædagogiske læreplan

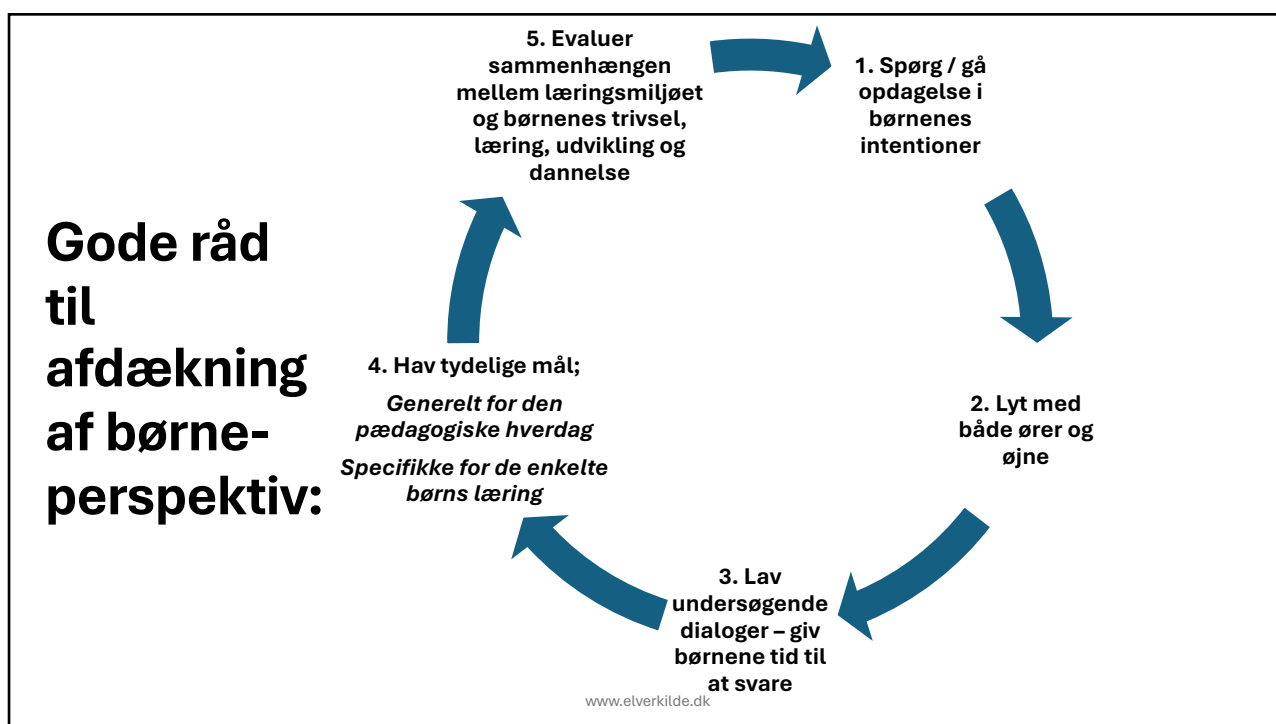
- Har positivt syn og forventninger til børn
- Værner om børns ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskellige tempo, samt skabe balance mellem individ og fællesskab
- Sammen med andre relevante fagprofessionelle, har et ansvar for at sikre, at *alle* børn deltager i fællesskabet, uanset baggrund, sprog, kultur og traditioner
- Barnet inviteres til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er med til at skabe
- Udviser omsorg, stimulerer og udfordrer børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse, samt give børn medbestemmelse og skabe læringsmiljøer, der tager udgangspunkt i børnenes perspektiv
- Udfordrer *alle* børn og skaber oplevelse af mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede aktiviteter

www.elverkilde.dk

28

29

30